

บทที่ 2

ทฤษฎี แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง ความต้องการของผู้เสียภาษีต่อการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมืองเชียงใหม่ ผู้ศึกษาได้ศึกษาและค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยใช้หลักการจัดเก็บภาษีที่สำคัญ ได้แก่

1. การใช้สิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาหรือจ่ายจริง
2. การใช้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีเท่าที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย
3. การใช้สิทธิหักค่าลดหย่อน
4. การใช้สิทธิในเครดิตภาษีเงินปันผล

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการจัดเก็บภาษีอากร

1. การใช้สิทธิเลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาหรือจ่ายจริง

ในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่ายแตกต่างกัน ผู้มีเงินได้ต้องทำความเข้าใจและพิจารณาวางแผนให้รอบคอบรัดกุม เพื่อการใช้สิทธิประโยชน์ทางภาษีอากร การหักค่าใช้จ่ายตามมาตรา 42 ทวิ ถึงมาตรา 46 แห่งประมวลรัษฎากรแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 ค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาเป็นค่าใช้จ่ายที่กฎหมายกำหนดให้ยอมหักเป็นอัตราร้อยละของยอดเงินได้พึงประเมินทุกประเภท (ยกเว้นเงินได้ประเภทที่ 3 เฉพาะเงินได้ที่ไม่ใช่ค่าแห่งลิขสิทธิ์และเงินได้ประเภทที่ 4) ผู้มีเงินได้ไม่ต้องแสดงหลักฐานการจ่ายค่าใช้จ่ายต่อเจ้าพนักงานประเมิน ซึ่งประมวลรัษฎากรได้กำหนดอัตราค่าใช้จ่ายเป็นการเหมาสำหรับเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทไว้แตกต่างกัน เพื่อความเป็นธรรมในการเสียภาษี เนื่องจากเงินได้พึงประเมินแต่ละประเภทมีที่มาของเงินได้แตกต่างกันและที่มาหรือบ่อเกิดของเงินได้แต่ละประเภคนั้น ย่อมมีต้นทุนหรือรายจ่ายอันก่อให้เกิดเงินได้ที่แตกต่างกัน

1.2 ค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควร (ค่าใช้จ่ายตามความเป็นจริง) สำหรับการคำนวณภาษีเงินได้พึงประเมินบางประเภท ได้แก่ เงินได้ประเภทที่ 5 (เฉพาะเงินได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน) เงินได้ประเภทที่ 6 เงินได้ประเภทที่ 7 และเงินได้ประเภทที่ 8 ซึ่งกฎหมายยอมให้ผู้มีเงินได้เลือกหักค่าใช้จ่ายเป็นการเหมา หรือเลือกหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรก็ได้

ในกรณีผู้มีเงินได้เลือกหักค่าใช้จ่ายตามความจำเป็นและสมควรนั้น ผู้มีเงินได้ต้องสามารถแสดงหลักฐานต่อเจ้าพนักงานประเมินและสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีค่าใช้จ่ายที่ได้จ่ายไปจริงตามจำนวนที่ได้เลือกหักไว้ (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, ม.ป.ป. : 252)

2. การใช้สิทธิที่จะเลือกเสียภาษีเท่าที่ถูกหัก ณ ที่จ่าย

ในการเสียภาษีเงินได้พึงประเมินบางประเภท กฎหมายกำหนดให้ผู้มีเงินได้มีสิทธิเลือกเสียภาษีเงินได้เท่าที่ถูกหัก ณ ที่จ่ายหรือจะนำเงินได้ที่ได้รับไปคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาตามปกติก็ได้ตามมาตรา 48(3) ถึง (5) แห่งประมวลรัษฎากร

2.1 มาตรา 48(3) ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษีในอัตราร้อยละ 15 ของเงินได้โดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้ประเภทอื่นก็ได้ สำหรับเงินได้ตามมาตรา 40(4) (ก) ดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยตัวเงิน ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมที่อยู่ในบังคับต้องถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายว่าด้วยภาษีเงินได้ปิโตรเลียมเฉพาะส่วนที่เหลือจากถูกหักภาษีไว้ ณ ที่จ่ายตามกฎหมายดังกล่าวหรือผลต่างระหว่างราคาไถ่ถอนกับราคาจำหน่ายตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหน้าที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออกและจำหน่ายครั้งแรกในราคาต่ำกว่าราคาไถ่ถอน รวมทั้งเงินได้ที่มีลักษณะทำนองเดียวกันกับดอกเบี้ย ผลประโยชน์หรือค่าตอบแทนอื่นๆ ที่ได้จากการให้กู้ยืมหรือจากสิทธิเรียกร้องในหน้าที่ทุกชนิดไม่ว่าจะมีหลักประกันหรือไม่ก็ตาม และ มาตรา 40 (4)(ข) ผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนการเป็นหุ้นส่วนหรือโอนหุ้น หุ้นกู้ พันธบัตรหรือตัวเงินหรือตราสารแสดงสิทธิในหน้าที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลอื่นเป็นผู้ออก ทั้งนี้เฉพาะซึ่งตีราคาเป็นเงินได้เกินกว่าที่ลงทุน

2.2 มาตรา 48(4) ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษีโดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้ประเภทอื่นก็ได้ เฉพาะเงินได้ตามมาตรา 40(8) ที่ได้รับจากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาโดยมิได้มุ่งในทางการค้าหรือหากำไร คือ มาตรา 40(8) (ก) เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์อันเป็นมรดกหรืออสังหาริมทรัพย์ที่ได้จากการให้โดยเสน่หา และมาตรา 40(8) (ข) เงินได้จากการขายอสังหาริมทรัพย์ที่ได้มาทางอื่นนอกเหนือจาก (ก)

2.3 มาตรา 48(5) ผู้มีเงินได้จะเลือกเสียภาษีโดยไม่ต้องนำไปรวมคำนวณภาษีกับเงินได้ประเภทอื่นก็ได้สำหรับเงินได้พึงประเมินตามมาตรา 40(1) เงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นเงินเดือน ค่าจ้าง เบี้ยเลี้ยง โบนัส เบี้ยหวัด บำเหน็จ บำนาญ เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านที่นายจ้างให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่นายจ้างชำระหนี้ใดๆ ที่ถูกจ้างมีหน้าที่ต้องชำระและเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากการจ้างแรงงาน

และมาตรา 40(2) เงินได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ไม่ว่าจะเป็นค่าธรรมเนียม ค่านายหน้า ค่าส่วนลด เงินอุดหนุนในงานที่ทำ เบี้ยประชุม บำเหน็จ โบนัส เงินค่าเช่าบ้าน เงินที่คำนวณได้จากมูลค่าของการได้อยู่บ้านผู้จ่ายเงินได้ให้อยู่โดยไม่เสียค่าเช่า เงินที่ผู้จ่ายเงินได้จ่ายชำระหนี้ใดๆ ซึ่งผู้มีเงินได้มีหน้าที่ต้องชำระเงิน ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใดๆ บรรดาที่ได้เนื่องจากหน้าที่หรือตำแหน่งงานที่ทำหรือจากการรับทำงานให้ ไม่ว่าหน้าที่หรือตำแหน่งงานหรืองานที่รับทำให้นั้นจะเป็นการประจำหรือชั่วคราว ซึ่งเป็นเงิน ที่นายจ้างจ่ายให้ครั้งเดียวเพราะเหตุออกจากงาน (สุเทพ พงษ์พิทักษ์, ม.ป.ป. : 171)

3. การใช้สิทธิหักค่าลดหย่อน

บทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากร มาตรา 47 บัญญัติไว้ดังนี้

3.1 ลดหย่อนให้สำหรับ

3.1.1 ผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

3.1.2 สามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ 30,000 บาท

3.1.3 บุตรชอบด้วยกฎหมายหรือบุตรบุญธรรมของผู้มีเงินได้ รวมทั้งบุตรชอบด้วยกฎหมายของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ด้วย

3.1.3.1 ที่เกิดก่อนหรือใน พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมก่อน พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท

3.1.3.2 ที่เกิดหลัง พ.ศ. 2522 หรือที่ได้รับเป็นบุตรบุญธรรมในหรือหลัง พ.ศ. 2522 คนละ 15,000 บาท แต่รวมกันต้องไม่เกินสามคน

กรณีผู้มีเงินได้มีบุตรตาม 3.1.3.1 และ 3.1.3.2 การหักลดหย่อนสำหรับบุตรให้นำบุตรตาม 3.1.3.1 ทั้งหมดมาหักก่อนแล้วจึงนำบุตรตาม 3.1.3.2 มาหัก เว้นแต่ในกรณีผู้มีเงินได้มีบุตรตาม 3.1.3.1 ที่มีชีวิตอยู่รวมเป็นจำนวนตั้งแต่สามคนขึ้นไปจะนำบุตรตาม 3.1.3.2 มาหักไม่ได้ แต่ถ้าบุตรตาม 3.1.3.1 มีจำนวนไม่ถึงสามคนให้นำบุตรตาม 3.1.3.2 มาหักได้โดยเมื่อรวมกับบุตรตาม 3.1.3.1 แล้วต้องไม่เกินสามคนซึ่งการนับจำนวนบุตรให้นับเฉพาะบุตรที่มีชีวิตอยู่ตามลำดับอายุสูงสุดของบุตร โดยให้นับรวมทั้งบุตรที่ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ได้รับลดหย่อนด้วย และการหักลดหย่อนบุตรให้หักได้เฉพาะบุตรซึ่งมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี และยังคงศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยหรือชั้นอุดมศึกษา หรือซึ่งเป็นผู้เยาว์หรือศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถอันอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดู แต่มิให้หักลดหย่อนสำหรับบุตรดังกล่าวที่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ล่วงมาแล้วตั้งแต่ 15,000 บาทขึ้นไปโดยเงินได้พึงประเมินนั้นไม่เข้าลักษณะตามมาตรา 42 ซึ่งเป็นเงินได้ที่ได้รับการยกเว้น ไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้โดยการหักลดหย่อนสำหรับบุตร

ดังกล่าว ให้หักได้ตลอดปีภาษีไม่ว่ากรณีที่จะหักได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่ กรณีบุตรบุญธรรมนั้นให้หักลดหย่อนในฐานะบุตรบุญธรรมได้แต่ฐานะเดียว ทั้งนี้บุตรของผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักลดหย่อนตามเงื่อนไขใน 3.1.3 และยังคงศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของทางราชการ สถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสถาบันศึกษาเอกชนหรือโรงเรียนราษฎร์ตามกฎหมายว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ ให้หักลดหย่อนเพื่อการศึกษาได้อีกคนละ 2,000 บาท

3.2 ค่าลดหย่อนบิดามารดา

3.2.1 บิดามารดาต้องมีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปและอยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของผู้มีเงินได้ และต้องไม่มีเงินได้พึงประเมินในปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนเกิน 30,000 บาทขึ้นไป

3.2.2 ผู้มีเงินได้หรือคู่สมรสของผู้มีเงินได้ต้องเป็นบุตรชอบด้วยกฎหมายและการหักลดหย่อนสามารถหักได้ตลอดปีภาษี กรณีบุตรบุญธรรมไม่มีสิทธิของหักลดหย่อนได้

3.3.3 หักลดหย่อนบิดามารดาของผู้มีเงินได้คนละ 30,000 บาทและหักลดหย่อนได้สำหรับบิดามารดาของคู่สมรสที่ไม่มีเงินได้อีกคนละ 30,000 บาท

3.3.4 ถ้าเดิมต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนบิดามารดาของตนอยู่แล้ว ต่อมาได้สมรสกันในปีแรกที่สมรสนั้นต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตนได้คนละ 30,000 บาทและในปีที่อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีนั้น หากคู่สมรสไม่ใช้สิทธิแยกยื่นเสียภาษี ผู้มีเงินได้หักลดหย่อนได้ทั้งฝ่ายของตนและคู่สมรสแต่หากคู่สมรสแยกยื่นแบบเสียภาษีให้ต่างฝ่ายต่างหักบิดามารดาของตน

3.3.5 กรณีที่มีบุตรหลายคนรับอุปการะเลี้ยงดูบิดามารดา ให้บุตรคนใดคนหนึ่งที่มีหนังสือรับรองการอุปการะเลี้ยงดูจากบิดามารดาเป็นผู้มีสิทธิหักลดหย่อนด้วยแบบ ล.ย.03

3.3.6 ผู้มีเงินได้มิได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย ให้หักลดหย่อนได้เฉพาะบิดามารดาที่อยู่ในประเทศไทยเท่านั้น

3.3.7 ผู้มีเงินได้ต้องระบุเลขประจำตัวประชาชนของบิดามารดาที่นำมาหักลดหย่อนตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรในแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาด้วย

3.3 เบี้ยประกันชีวิตที่ผู้มีเงินได้จ่ายไปในปีภาษี สำหรับการประกันชีวิตของผู้มีเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท เฉพาะในกรณีที่กรมธรรม์ประกันชีวิตมีกำหนดตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไปและการประกันชีวิตนั้นได้เอาประกันไว้กับผู้รับประกันภัยที่ประกอบกิจการประกันชีวิตในราชอาณาจักร ในกรณีผู้มีเงินได้หรือคู่สมรสที่มีเงินได้สามารถหักค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตเท่าที่จ่ายจริงโดยส่วนแรกหักได้ 10,000 บาท ส่วนที่เกิน 10,000 บาทหักได้ไม่เกินเงินได้หลังจากหักค่าใช้จ่ายแต่ไม่เกิน 40,000 บาท กรณีคู่สมรสไม่มีเงินได้และความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้หักส่วนแรกได้อีกไม่เกิน 10,000 บาทแต่ถ้ากรณีคู่สมรสต่างมีเงินได้ก็สามารถหักได้เช่นเดียวกับผู้มีเงินได้

3.4 เงินสะสมที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดโดยกฎกระทรวงตามมาตรา 65 ตรี (2) ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 10,000 บาท สำหรับส่วนที่เกิน 10,000 บาทแต่ไม่เกิน 300,000 บาท และไม่เกินร้อยละ 15 ของค่าจ้างให้แสดงหักจากเงินได้ กรณีสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้จ่ายเงินสะสมเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพและความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีให้หักลดหย่อนได้ด้วยสำหรับเงินสะสมของสามีหรือภริยาที่จ่ายเข้ากองทุนสำรองเลี้ยงชีพตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวข้างต้นด้วย

3.5 ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพหักได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้และเมื่อรวมกับเงินสะสมกองทุนสำรองเลี้ยงชีพและกองทุน กบข. (ถ้ามี) แล้วไม่เกิน 300,000 บาท โดยจะต้องจ่ายเป็นค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ที่จะได้รับยกเว้นไม่ต้องรวมคำนวณเพื่อเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขดังนี้

3.5.1 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข

3.5.1.1 ผู้มีเงินได้ต้องซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพไม่น้อยกว่าปีละ 1 ครั้งและต้องไม่ระงับการซื้อหน่วยลงทุนเป็นเวลานานกว่า 1 ปีติดต่อกันและต้องมีจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 3 ของเงินได้ที่ได้รับในแต่ละปีหรือมีจำนวนไม่น้อยกว่า 5,000 บาทต่อปี

3.5.1.2 ผู้มีเงินได้ต้องถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรกและไถ่ถอนหน่วยลงทุนดังกล่าว เมื่อผู้มีเงินได้นั้นมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์หรือเมื่อผู้มีเงินได้นั้นถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรกยกเว้นกรณีผู้มีเงินได้ไถ่ถอนหน่วยลงทุนในกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพเพราะเหตุทุพพลภาพหรือตาย

3.5.1.3 ผู้มีเงินได้ต้องไม่ได้รับเงินปันผลหรือเงินอื่นใดจากกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพในระหว่างการลงทุนและต้องได้รับคืนเงินลงทุนและผลประโยชน์จากกองทุนรวม เพื่อการเลี้ยงชีพ เมื่อมีการไถ่ถอนหน่วยลงทุนเท่านั้น

3.5.1.4 ผู้มีเงินได้ต้องไม่กู้ยืมเงินหรือเบิกเงินจากกองทุนรวมเพื่อการเลี้ยงชีพที่ผู้มีเงินได้ซื้อหน่วยลงทุนไว้

3.5.2 กรณีผู้มีเงินได้ซื้อหน่วยลงทุนซึ่งปฏิบัติไม่เป็นไปตาม 3.5.1 ในปีใด เมื่อผู้มีเงินได้ได้ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มเติมตาม 3.5.6 แล้วและได้ถือหน่วยลงทุนที่ยังคงเหลืออยู่ เมื่อได้ซื้อหน่วยลงทุนต่อไปโดยได้ปฏิบัติตาม 3.5.1 นับแต่ปีที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติม การนับระยะเวลาการถือหน่วยลงทุนให้นับระยะเวลาที่ได้ถือหน่วยลงทุนก่อนปีที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติมรวมเข้าด้วย

3.5.3 กรณีผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนไว้ไม่น้อยกว่า 5 ปีนับแต่วันซื้อหน่วยลงทุนครั้งแรกและมีอายุไม่ต่ำกว่า 55 ปีบริบูรณ์ ทพพลาภาพ ผู้มีเงินได้จะไม่ซื้อหน่วยลงทุนต่อไปหรือจะซื้อหน่วยลงทุนในปีใดปีหนึ่งเป็นจำนวนเท่าใดก็ได้ โดยให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติตาม 3.5.1.1

3.5.4 ในกรณีผู้มีเงินได้ได้ออนการลงทุนในหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหนึ่งทั้งหมดหรือบางส่วนไปยังกองทุนรวมอื่น ไม่ว่าจะโอนไปยังกองทุนรวมใดกองทุนรวมหนึ่งหรือหลายกองทุนรวม ผู้มีเงินได้จะต้องโอนภายใน 5 วันทำการนับแต่วันถัดจากวันที่กองทุนรวมที่โอนได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้ ให้กองทุนรวมที่ได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้จัดทำเอกสารหลักฐานการโอนส่งมอบให้แก่กองทุนรวมที่รับโอนเก็บไว้เป็นหลักฐาน

3.5.5 ผู้มีเงินได้ต้องมีหลักฐานจากกองทุนรวมว่ามีการจ่ายเงินเข้ากองทุนรวมแล้ว

3.5.6 กรณีผู้มีเงินได้ซื้อหน่วยลงทุนและได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้แล้ว ต่อมาได้ปฏิบัติไม่เป็นไปตาม 3.5.1 หรือ 3.5.2 ผู้มีเงินได้หมดสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้และต้องเสียภาษีเงินได้สำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนไปหักออกจากเงินได้เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้มาแล้วที่อยู่ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ขึ้นแบบแสดงรายการของปีภาษีนั้นๆ จนถึงวันที่ได้ยื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติมเพื่อเสียภาษีเงินได้เพิ่มเติมของปีภาษีดังกล่าวพร้อมเงินเพิ่ม กรณีการเสียภาษีเงินได้ตามที่กล่าวข้างต้น หากผู้ถือหน่วยลงทุนในกองทุนรวมได้ยื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติมสำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมไปหักออกจากเงินได้พึงประเมิน เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้แล้วภายในเดือนมีนาคมของปีถัดไปที่ไม่ได้ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของ 3.5.1 หรือ 3.5.2 ไม่ต้องเสียเงินเพิ่มแต่อย่างใด

3.6 ค่าซื้อหน่วยลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะยาวสามารถหักได้ไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้และไม่เกิน 300,000 บาท ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไข

3.6.1 หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข

3.6.1.1 ผู้มีเงินได้ต้องเป็นบุคคลธรรมดาแต่ไม่รวมถึงห้างหุ้นส่วนสามัญหรือคณะบุคคลที่มีโชันติบุคคลและกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่งได้ซื้อหน่วยลงทุนมากกว่า 1 กองทุน ทั้งนี้ต้องมีจำนวนรวมกันไม่เกินร้อยละ 15 ของเงินได้เฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 300,000 บาทและต้องมีหนังสือรับรองการซื้อหน่วยลงทุน

3.6.1.2 ผู้มีเงินได้จะต้องถือหน่วยลงทุนต่อเนื่องกันเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปีปฏิทิน ทั้งนี้ ไม่รวมถึงกรณีผู้มีเงินได้ไถ่ถอนหน่วยลงทุนเพราะทุพพลาภาพหรือตาย

3.6.1.3 ผู้มีเงินได้ได้ออนการลงทุนในหน่วยลงทุนทั้งหมดหรือบางส่วนไปยังกองทุนอีกกองทุนหนึ่ง ไม่ว่าจะโอนไปยังกองทุนเดียวหรือหลายกองทุนภายใน 5 วันทำการนับแต่วันถัดจากวันที่กองทุนที่โอนได้รับคำสั่งโอนจากผู้มีเงินได้ และจะต้องจัดทำเอกสารหลักฐานการ

โอนส่งมอบให้แก่กองทุนที่รับโอนเก็บไว้เป็นหลักฐาน จึงจะถือว่าระยะเวลาในการถือหน่วยลงทุน มีระยะเวลาต่อเนื่องกัน

3.6.2 กรณีผู้มีเงินได้ได้ซื้อหน่วยลงทุนและได้ใช้สิทธิยกเว้นภาษีเงินได้แล้วต่อมาได้ปฏิบัติไม่เป็นไปตาม 3.6.1 ผู้มีเงินได้หมดสิทธิได้รับยกเว้นภาษีเงินได้ ทั้งนี้ไม่รวมถึงผู้มีเงินได้ถอนหน่วยลงทุนเพราะเหตุพลาภาพหรือตาย ผู้มีเงินได้ต้องเสียภาษีเงินได้สำหรับปีภาษีที่ได้นำเงินค่าซื้อหน่วยลงทุนไปหักออกจากเงินได้เพื่อยกเว้นภาษีเงินได้แล้วที่อยู่ในช่วงระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีนับแต่วันที่ได้อื่นแบบแสดงรายการของปีภาษีนั้นๆ จนถึงวันที่ได้อื่นแบบแสดงรายการเพิ่มเติมเพื่อเสียภาษีเงินได้เพิ่มเติมของปีภาษีดังกล่าวพร้อมเงินเพิ่ม กรณีขายหน่วยลงทุนคืน การคำนวณต้นทุนผลประโยชน์ที่ได้จากการโอนหน่วยลงทุนเพื่อเสียภาษีเงินได้ ให้คำนวณโดยวิธีเข้าก่อนออกก่อน(FIFO)

3.7 ดอกเบี้ยเงินกู้ยืมจากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้อหรือสร้างอาคารอยู่อาศัย โดยจำนวนอาคารที่ซื้อหรือสร้างเป็นประกันการกู้ยืมตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังนี้

3.7.1 เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมสำหรับการกู้ยืมจาก

3.7.1.1 ผู้ประกอบกิจการในราชอาณาจักรดังต่อไปนี้

3.7.1.1.1 ธนาคาร

3.7.1.1.2 บริษัทตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์

3.7.1.1.3 บริษัทประกันชีวิต

3.7.1.1.4 สหกรณ์

3.7.1.1.5 นายจ้างซึ่งมีระเบียบเกี่ยวกับเงินกองทุนที่จัดสรรไว้ เพื่อสวัสดิการแก่ลูกจ้าง

3.7.1.1.6 บรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัยตามกฎหมายว่าด้วยบรรษัทตลาดรองสินเชื่อที่อยู่อาศัย

3.7.1.2 กองทุนรวมอสังหาริมทรัพย์ เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงิน ที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3.7.1.3 กองทุนรวม เพื่อแก้ไขปัญหาในระบบสถาบันการเงินที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์

3.7.1.3 กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ

3.7.2 เป็นดอกเบี้ยเงินกู้ยืมตามสัญญากู้ยืมเงินเพื่อซื้อ เช่าซื้ออาคารพร้อมที่ดินหรือห้องชุดในอาคารชุดหรือเพื่อสร้างอาคารใช้อยู่อาศัยบนที่ดินของตนเองหรือบนที่ดินที่ตนเองมีสิทธิครอบครอง

3.7.3 ต้องจำนองอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุด หรืออาคารพร้อมที่ดินเป็นประกันการกู้ยืมเงินนั้น โดยมีระยะเวลาจำนองตามระยะเวลาการกู้ยืม

3.7.4 ต้องใช้อาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม 3.7.3 เป็นที่อยู่อาศัยในปีที่ขอหักลดหย่อนแต่ไม่รวมถึงกรณีลูกจ้างซึ่งถูกนายจ้างส่งให้ไปปฏิบัติงานของนายจ้าง ณ ต่างถิ่นเป็นประจำหรือกรณีอาคารหรือห้องชุดดังกล่าวเกิดอัคคีภัย ภัยธรรมชาติหรือภัยอันเกิดจากเหตุอื่น ทั้งนี้ เฉพาะที่มีใช้ความผิดของผู้มีเงินได้จนไม่อาจใช้อาคารหรือห้องชุดนั้นอยู่อาศัยได้

3.7.5 กรณีผู้มีเงินได้มีอาคารหรือห้องชุดในอาคารตาม 3.7.3 เป็นที่อยู่อาศัยในปีที่ขอหักลดหย่อนเกินกว่า 1 แห่ง ให้หักลดหย่อนได้ทุกแห่งสำหรับอาคารหรือห้องชุดในอาคารชุดตาม 3.7.3

3.7.6 ให้หักลดหย่อนได้ตลอดปีภาษีไม่ว่ากรณีที่จะหักลดหย่อนได้นั้นจะมีอยู่ตลอดปีภาษีหรือไม่

3.7.7 ในกรณีผู้มีเงินได้หลายคนร่วมกันกู้ยืม ให้หักลดหย่อนได้ทุกคนโดยเฉลี่ยค่าลดหย่อนตามส่วนจำนวนผู้มีเงินได้ แต่รวมกันต้องไม่เกินจำนวนที่จ่ายจริงและไม่เกิน 50,000 บาท

3.7.8 กรณีผู้มีเงินได้และคู่สมรสร่วมกันกู้ยืมซึ่งผู้มีเงินได้หรือคู่สมรสของผู้มีเงินได้มีเงินได้ฝ่ายเดียวให้หักลดหย่อนสำหรับผู้มีเงินได้เต็มจำนวนตามที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท

3.7.9 กรณีผู้มีเงินได้ซึ่งมีสิทธิหักลดหย่อนอยู่แล้วและต่อมาได้สมรสกันให้ยังคงหักลดหย่อนได้ดังนี้

3.7.9.1 ถ้าความเป็นสามีภริยามิได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนให้ต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท

3.7.9.2 ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนนั้นและสามีภริยาขึ้นรายการโดยรวมคำนวณภาษีให้หักลดหย่อนรวมกันตามจำนวนที่จ่ายจริง แต่ไม่ให้เกิน 50,000 บาท

3.7.9.3 ถ้าความเป็นสามีภริยาได้มีอยู่ตลอดปีภาษีที่ขอหักลดหย่อนแต่ภริยาแยกคำนวณภาษี ให้สามีและภริยาต่างฝ่ายต่างหักลดหย่อนได้กึ่งหนึ่งของจำนวนที่จ่ายจริงทั้งนี้รวมกันได้ไม่เกิน 50,000 บาท

3.7.10 กรณีมีการแปลงหนี้ใหม่ด้วยการเปลี่ยนตัวเจ้าหนี้เงินกู้ยืมระหว่างผู้ให้กู้ยืมตาม 3.7.1 ให้ยังคงหักลดหย่อนได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท

3.8 กรณีเงินสมทบที่ผู้ประกันตนจ่ายเข้ากองทุนประกันสังคม ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่หักได้ไม่เกิน 9,000 บาท ในกรณีสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ ซึ่งเป็นผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม และความเป็นสามีภริยาได้อยู่ตลอดปี ภาษี ให้หักลดหย่อนได้ด้วยสำหรับเงินสมทบของสามีหรือภริยาที่จ่ายเข้ากองทุนประกันสังคมตามเกณฑ์ข้างต้น

3.9 เมื่อได้หักลดหย่อนตาม 3.1 – 3.8 แล้วเหลือเท่าใดให้นำไปหักลดหย่อนสำหรับเงินบริจาคได้อีกโดยให้หักได้เท่าจำนวนที่บริจาค แต่ต้องไม่เกินร้อยละ 10 ของเงินที่เหลือนั้นดังนี้

3.9.1 เงินที่บริจาคแก่สถานพยาบาลและสถานศึกษาของทางราชการ

3.9.2 เงินที่บริจาคเป็นสาธารณประโยชน์แก่องค์กร หรือสถานสาธารณกุศล หรือแก่สถานพยาบาลและสถานศึกษาอื่นนอกจากที่กล่าวใน 3.9.1 ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ในราชกิจจานุเบกษา (กรมสรรพากร, 2549ก : ออนไลน์)

4. การใช้สิทธิในเครดิตภาษีเงินปันผล

ตามบทบัญญัติแห่งประมวลรัษฎากรมาตรา 47 ทวิ ได้บัญญัติถึงสิทธิประโยชน์ที่เกี่ยวกับเครดิตภาษีเงินปันผล ดังนี้

ให้ผู้มีเงินได้ตามมาตรา 40 (4)(ข) ซึ่งได้รับจากบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยที่ได้รับเครดิตในการคำนวณภาษี โดยให้นำอัตราภาษีเงินได้ที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลนั้นต้องเสียหารด้วยผลต่างของหนึ่งร้อยลบด้วยอัตราภาษีเงินได้ดังกล่าวนั้นได้ผลลัพธ์เท่าใดให้คูณด้วยจำนวนเงินปันผลหรือเงินส่วนแบ่งของกำไรที่ได้รับ ผลลัพธ์ที่ได้เป็นยอดเครดิตในการคำนวณภาษี กรณีที่บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินได้ประกอบกิจการที่ต้องเสียภาษีเงินได้หลายอัตรา ผู้จ่ายเงินได้ต้องระบุในหนังสือรับรองการหัก ณ ที่จ่าย ให้ชัดเจนว่าเงินได้ที่จ่ายนั้นจำนวนเท่าใด ได้มาจากกิจการที่ต้องเสียภาษีในอัตราใด

เครดิตภาษีที่คำนวณได้ตามความในวรรคหนึ่งให้นำมารวมคำนวณเป็นเงินได้พึงประเมินเพื่อเสียภาษีเงินได้ตามเกณฑ์ในมาตรา 48 เป็นเงินภาษีทั้งสิ้นเท่าใดให้นำเครดิตภาษีที่คำนวณได้ดังกล่าวหักออกจากภาษีที่ต้องเสีย ถ้ายังขาดหรือเหลือเท่าใดให้ผู้มีเงินได้เสียภาษีสำหรับจำนวนที่ขาด หรือมีสิทธิได้รับเงินจำนวนที่เหลือนั้นคืน

ความในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับผู้มีเงินได้ซึ่งมิได้มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทยและมีได้เป็นผู้อยู่ในประเทศไทย

กรณีบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลผู้จ่ายเงินได้แสดงข้อความที่กำหนด ให้ต้องระบุในหนังสือรับรองการหัก ณ ที่จ่ายตามวรรคหนึ่งไม่ถูกต้องอันเป็นเหตุให้เครดิตภาษีที่คำนวณได้มี

จำนวนเกินกว่าที่ผู้มีเงินได้รับ ให้ผู้จ่ายเงินได้รับผิดกับผู้มีเงินได้เท่ากับจำนวนเงินที่ได้รับคืนเกินไป หรือที่ชำระไว้ไม่ครบ ถ้าผู้จ่ายเงินได้หรือผู้มีเงินได้ไม่ชำระเงินดังกล่าวภายในเจ็ดวันนับแต่ได้รับหนังสือแจ้งจากเจ้าพนักงานประเมิน ให้ถือว่าเงินจำนวนที่เรียกให้ชำระเป็นภาษีอากรค้าง กรณีที่เจ้าพนักงานประเมินตรวจสอบพบว่า เครดิตภาษีที่คำนวณได้มีจำนวนน้อยกว่าที่ผู้มีเงินได้พึงได้รับ ให้แจ้งผู้มีเงินได้ทราบถึงสิทธิที่จะได้รับเงินที่เหลือนั้นคืนตามกฎหมาย (กรมสรรพากร, 2549ฯ : ออนไลน์)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้ศึกษาได้ทบทวนผลการศึกษารายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง สรุปผลดังต่อไปนี้

มฤดี เขาวนพูนผล (2546) ได้ศึกษาเรื่อง “ปัญหาการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีเงินได้จากเงินเดือนหรือค่าจ้างจากนายจ้างและเงินได้ประเภทอื่นซึ่งได้คำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา การกรอกข้อมูลเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ประจำปีด้วยตนเอง โดยจะไปยื่นแบบแสดงรายการภาษีในเดือนมีนาคมของทุกปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ทราบหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการหักค่าใช้จ่ายและรายการลดหย่อนในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับปีภาษี 2544 จำนวนภาษีที่ต้องชำระในการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 1,001 – 5,000 บาท ส่วนปัญหาการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่า มีปัญหาที่อยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ ปัญหาด้านความรู้ความเข้าใจในการคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ปัญหาเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการและการชำระภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา และปัญหาเกี่ยวกับการขอคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา สำหรับปัญหาที่อยู่ในระดับน้อย ได้แก่ ปัญหาเกี่ยวกับการกรอกแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

บุษรากร สุขน้อย (2548) ได้ศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจในการยื่นขอคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ตของประชากรในกรุงเทพมหานคร” จากการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 31 – 40 ปี มีสถานภาพโสด อาชีพพนักงานบริษัท ห้างร้าน มีระดับการศึกษาปริญญาตรี รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท จำนวนเงินที่ขอคืนภาษีจำนวนต่ำกว่า 5,000 บาท โดยรู้จักการยื่นแบบขอคืนภาษีทางอินเทอร์เน็ตจากโทรทัศน์ ซึ่งจะยื่นแบบในเดือนมีนาคมและใช้บริการขอคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเป็นจำนวน 1 ครั้ง สำหรับความพึงพอใจในการยื่นขอคืนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทางอินเทอร์เน็ต ของประชาชนในกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก โดยด้านบริการ ด้านค่าใช้จ่าย ด้านช่องทางการให้บริการ และด้านกระบวนการให้บริการ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ได้แก่ การยื่นขอคืนภาษีเงินได้ทางอินเทอร์เน็ตทำให้สะดวกกว่าไปยื่นที่สำนักงานสรรพากร การยื่นแบบผ่านอินเทอร์เน็ตไม่เสียค่าใช้จ่ายในการสมัครหรือขอใช้บริการในแต่ละครั้ง การใช้บริการอินเทอร์เน็ตสามารถใช้บริการได้ทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ต ความถูกต้องของโปรแกรมคอมพิวเตอร์ คำนวณภาษี และการไม่ต้องไปติดต่อที่กรมสรรพากรตามลำดับ ส่วนด้านการส่งเสริมการให้บริการ และบุคลากรมีระดับความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ การประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง และด้านการส่งบุคลากรมีฝ่ายสนับสนุนการให้บริการขอคืนภาษีทางอินเทอร์เน็ตที่มีประสิทธิภาพสูง สิ่งที่ต้องปรับปรุงด้านการส่งเสริมการให้บริการและบุคลากรควรทำการเพิ่มการให้บริการตอบปัญหาและการให้ข้อมูลเพิ่มเติม โดยการเพิ่มคู่สายโทรศัพท์ในการให้บริการ การเพิ่มจำนวนเจ้าหน้าที่ในการตอบปัญหา ตลอดจนการเพิ่มสื่อโฆษณาที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ที่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้มากยิ่งขึ้น สำหรับด้านบุคลากรนั้น เจ้าหน้าที่ควรจะมีมนุษยสัมพันธ์และความรู้ในการแก้ไขปัญหาและให้ข้อมูลเพิ่มเติมได้

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved